

V1998-19 09.03.98

Begravelsesbyråenes Forening - Norge, konkurranseloven § 3-9 - dispensasjon fra § 3-4 jf § 3-1, første ledd, for kalkylesystem og kalkylekurs

Sammendrag:

Begravelsesbyråenes Forening - Norge er gitt dispensasjon fra forbudet mot prissamarbeid i konkurranseloven, slik at foreningen kan utarbeide og selge et edb-basert kalkylesystem til medlemmene, samt arrangere kurs i kostnadskalkyle for medlemmene basert på faktiske tallstørrelser. Dispensasjonen gis på vilkår av at faktiske tallstørrelser for inntekter eller provisjoner ikke benyttes i kalkulasjonskurset eller i kursmaterialet, og at kalkulasjonssystemet ellers holdes innenfor de rammer for et bransjeomfattende kalkulasjonssystem som er gitt i Konkurransetilsynets prinsipielle standpunkt av 27. november 1989.

Konkurransetilsynet viser til Deres brev av 29. januar 1998, der De søker om forlenget dispensasjon fra konkurranseloven § 3-4 jf § 3-1 for Begravelsesbyråenes Forening - Norge (BFN) sitt kalkylesystem og kalkylekurs.

Forholdet til konkurranseloven

Etter konkurranseloven § 3-1 er det forbudt for to eller flere ervevsdrivende for salg av en vare eller tjeneste ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, å fastsette eller søke å påvirke priser avanser eller rabatter. Forbudet omfatter retningslinjer, bindende og veiledende avtaler eller ordninger med slikt innhold. BFN sitt kalkylesystem inkludert kalkylekurset utgjør etter Konkurransetilsynets oppfatning en retningslinje for prisberegning i strid med konkurranseloven § 3-1.

Videre er det etter konkurranseloven § 3-4 forbudt for en sammenslutning av ervervsdrivende å fastsette eller oppfordre til reguleringer som nevnt i § 3-1. BFN er en sammenslutning av ervervsdrivende i konkurranselovens forstand, og forbundets utvikling og distribusjon av et kalkylesystem og gjennomføring av tilhørende kalkulasjonskurs antas å være i strid med konkurranseloven § 3-4 jf § 3-1.

Konkurransetilsynet kan imidlertid med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 gi dispensasjon fra ovennevnte forbudsbestemmelser dersom minst ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- d) det foreligger særlige hensyn.

De anfører i Deres søknad at det foreliggende kalkyleprogrammet og -kurset er en viktig stimulans for å øke forståelsen for betydningen av kalkyler generelt og for interessen for en bevisst og riktig prissetting

av tjenestene i bransjen spesielt. De mener således at kalkyle-systemet bidrar til en mer effektiv drift i byråene og en skjerpet konkurranse mellom byråene. Videre anføres at flere av bransjens aktører benytter andre kalkulasjonssystemer som for dem er bedre egnet enn BFN sitt system BKALK.

Konkurransetilsynets vurdering og vedtak

Begravelsesbyråbransjen er preget av små aktører, der det store antall byråer har godt under 10 ansatte. Mindre bedrifter har små muligheter til å spesialisere administrastive funksjoner, og det er ofte behov for rasjonelle hjelpemidler blant annet for å kalkulere priser. Konkurransetilsynet antar at hver enkelt bedrift ikke innehar tilstrekkelige administrative ressurser til å utvikle slike hjelpemidler selv. For at begravelsesbyråene skal kunne ta i bruk kalkulasjons-hjelpemidler kan alternativt hvert enkelt byrå kjøpe inn kalkulasjonshjelpemidler selv, eller BFN kan stille ressurser tilgjengelig til å utarbeide et system som er spesielt tilpasset bransjen. BFN har valgt sistnevnte løsning ettersom det er behov for et kalkulasjonssystem som er spesielt tilpasset bransjen. Dette hensynet må imidlertid balanseres opp mot kravet om at bruk av kalkulasjonshjelpemidlene ikke skal føre til uheldig normering av priser og svekke konkurransen i bransjen.

Konkurransetilsynet antar at begravelsesbyråenes bruk av kalkulasjonssystemet gjør dem i stand til å kalkulere raskere og med mindre bruk av ressurser enn uten tilsvarende kalkyle-system. Videre antas byråene å få bedre oversikt over egne kostnader, slik at prisene kan beregnes ut fra hvert enkelt byrås kostnader og krav til fortjeneste. Konkurransetilsynet er derfor av den oppfatning at kalkulasjonssystemet kan bidra til mer effektiv produksjon av begravelsetjenester og forsterke konkurransen i markedet.

De antatte positive virkningene på konkurransen bygger på at bestemte forutsetninger er oppfylt. Konkurransetilsynet antar at BFN sine medlemsbedrifter står overfor ulike bedrifts-interne kostnader, listepriiser og andre innsatsfaktorer. Disse forskjellene bør bli reflektert i de data som bedriftene legger inn i systemet, og som danner utgangspunkt for kalkylene. Dersom begravelsesbyråene bruker andre pris- og kostnadsdata i sine kalkyler enn data som de selv står overfor, vil bruk av kalkulasjonssystemet kunne føre til mer homogene priser i markedet enn hva byråenes reelle kostnader gir grunnlag for. Konkurransetilsynet antar at dette vil svekke konkurransens muligheter til å bidra til mer effektiv produksjon i markedet, og samtidig svekke prisene som instrument til å allokere ressursene dit de har størst avkastning.

Konkurransetilsynet har utarbeidet egne retningslinjer for dispensasjonsbehandling av manuelle og edb-baserte kalkulasjonshjelpemidler i byggfagene. Retningslinjene er relativt generelle og kan benyttes også overfor andre bransjer. Retningslinjene er offentliggjort i Pristidende nr. 11/89, kopi av artikkelen følger vedlagt. Det går frem av artikkelen hvilke data Konkurransetilsynet tillater at en bransjeorganisasjon legger inn i et kalkulasjonssystem som skal brukes av organisasjonens medlemmer.

Kalkulasjonssystemet BKALK versjon 2.2 er et kalkyleprogram spesielt tilpasset begravelses-byråer. Kalkulasjonsprogrammet er uten innlagte tall eller data. Etter tilsynets oppfatning oppfyller kalkulasjonssystemet de vilkår som er oppstilt i ovennevnte retningslinjer.

Gjennomføring av kalkylekurs for et forbunds medlemmer vil som regel være en forutsetning for

implementering av kalkylesystemet i bransjen. Etter Konkurransetilsynets oppfatning er det imidlertid viktig at det på slike kurs ikke fremkommer talleksempler fra forbundets side som er egnet til å vise hva "riktig" pris på ulike tjenester er. I Konkurransetilsynets brev av 24. november 1994, der De ble innvilget dispensasjonen som nå søkes forlenget, poengteres dette. Videre ble De i nevnte brev innvilget dispensasjon på vilkår om at slike talleksempler ikke skulle benyttes på kurset eller i kursmaterialet.

Etter Konkurransetilsynets vurdering er kalkylekurset slik det presenteres i tilknytning til BKALK versjon 2.2 i Deres brev av 29. januar 1998 i tråd med de vilkår som ble stilt ved forrige dispensasjonsbehandling. Konkurransetilsynet forutsetter at BFN også i fremtiden holder seg innenfor disse rammer for kalkulasjonskurset.

På denne bakgrunn og med hjemmel i konkurranse-loven § 3-9 bokstav b) har Konkurransetilsynet fattet følgende vedtak:

Begravelsesbyråenes Forening - Norge (BFN) gis dispensasjon fra konkurranse-loven § 3-4 jf § 3-1, første ledd, til å:

- **Utarbeide og selge edb-basert kalkylesystem til medlemmene.**
- **Arrangere kurs i kostnadskalkyle for medlemmene basert på faktiske tallstørrelser.**

Dispensasjonen gis på følgende vilkår:

- **BFN sitt kalkulasjonssystem skal holdes innenfor de rammer for et bransjeomfattende kalkulasjonssystem som er gitt i Konkurransetilsynets prinsipielle standpunkt av 27. november 1989.**
- **Det kan i kalkulasjonskurset eller i kursmaterialet ikke benyttes faktiske tallstørrelser for inntekter eller provisjoner.**

Vedtaket trer i kraft straks og gjelder til 1. mars 2003.

Vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage skal stiles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes Konkurransetilsynet. For øvrig vises til vedlagte skjema "Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak".

Dispensasjonen kan trekkes tilbake dersom vilkårene for dispensasjonen ikke er oppfylt eller forutsetningene for dispensasjonen ikke lenger er tilstede. Dersom det er behov for dispensasjon ut over utløpsdatoen, bes De søke i god tid før dispensasjonen utløper.

[til toppen](#)